

Fundatser, som udtale de stærkeste Fordommelsesdomme over Afvigelser deraf, som dog i den senere Tid ere fundne nødvendige. Man har maaskee sommetider ikke lagt tilstræffelig Vægt derpaa; men i det Hele er det min Overbeviisning, at det er umuligt og kan aldeles ikke fordres, at saadanne ældre Bestemmelser, som slet ikke ere udførlige i en senere Tid, eller som vilde gjøre det umuligt for Efterverdenen at benytte Eiendommen, eller gjøre en uhenigtsmæssig Anvendelse deraf nødvendig, at de skulde vedblive at staae ved Magt. Saaledes maatte visnok Fundatser, som under endog de allerfærpeste Trudsel bestemte, at en vis Formue skulde anvendes til at lade læse Sjælemæsser over en Aføvd, bortfalde, da den protestantiske Religion afløste den catholske. Men imidlertid have dog alle saadanne skarpe Clausuler nydt en vis Anerkjendelse, som har gjort, at man ikke uden særdeles bydende Grunde har gjort Afvigelser deraf, og de ere idelig og idelig blevene paaderaabte, selv i den seneste Tid, naar der var Tale om at gjøre Forandringer i vedkommende Fundatser. De her omhandlede Dispositioner høre imidlertid slet ikke til dette Slags. Her er ikke Tale om Dispositioner, som gaae ud paa at skyde Noget ud af den hensigtsmæssige Benyttelse; men om Dispositioner, som alle Vedkommende have været ret godt tjente med. Det er heller ikke saadanne gamle Dispositioner, hvorom her er Tale, men om Dispositioner, hvoraf Nogle ere oprettede i den nyeste Tid. Her er Tale om Dispositioner, som ere gjorte af Mænd, der vare omhyggelige for at bevare deres sammenfælede Eiendom som en Heelhed og til en Benyttelse, som de fandt hensigtsmæssig, Mænd, som godt vidste, at Regjeringen stundom har tilstedt Afhændelser eller Pantfættelsen af Fideicommissgods, og som just derfor vilde staae et Værn mod en saadan Afhændelse eller Pantfættelse, som ikke skulde ligge i Regjeringens Omhyggelighed i den Henseende, men i den Pietet, som de forudsatte maatte være hos deres Efterkommere, i Forbindelse med den Fare, denne vilde udsætte sig for ved at handle imod deres Willie. De Bestemmelser af dette Slags, som jeg erindrer som de

være høist udmærkede og i hele Landet anseet for deres Klogskab og Dygtighed, ligesom ogsaa for deres Omhu for Vonderstanden. Jeg maa iøvrigt bemærke, at een af dette Slags Dispositioner, og det den allereftertryffeligeste og stærkeste, angaaer egentlig ikke noget Fideicommissgods, men en Fideicommisscapital. Den er saaledes clausuleret, at man dog vist vilde tage i Betænkning at røre ved den, hvorom jeg forresten ikke her videre skal yttre mig, da den, som sagt, angaaer en Fideicommisscapital og intet Fideicommissgods, hvorom her alene er Tale.

Naar den høitærede Justitsminister har paa beraabt sig, at det, der indeholdes i saadanne Bestemmelser, ikke er Andet, end hvad der allerede indeholdes i de grevelige og friherrelige Privilegier, saa gjælder dette vel om den sædvanlige Clausul, som findes i Erectionsbrevene, at Godset ikke maa sælges eller pantsættes; thi det er ikke Andet, end et Corrolarium af, at det er blevet oprettet til et Greystab eller Baroni. Men det er ikke disse sædvanlige Clausuler, hvorom her er Tale, men om de særegne Clausuler, som vise en særegen alvorlig Willie til at conservere Godset og som have vundet Regjeringens Willigelse i sin Tid. Her er heller ikke Tale om, hvorvidt Statsmagten skulde kunne tilintetgjøre dem, men om, at den Besidder, som skylder Dispositionen sin Besiddelse, skulde handle imod sin Forsaders og Velgjørers Willie. Man siger vel, at det er hans egen Sag, han behøver ikke at gjøre det, naar han ikke vil. Men en Lov, der tilslæder ham Noget, som strider imod hvad der er tilbørligt, den forekommer mig dog ikke at være anbefalelig. Hvad den høitærede Justitsminister har anført af Fortolkningen fra Cancelliet 1805, angaaer ikke de Dispositioner, hvori der er saadanne Clausuler, som ompurgte. En stor Mængde af de Bevillinger, der ere givne til Afhændelse, navnlig i den seneste Tid, gaae heller ikke ud paa Andet, end at afhænde Godset til Setveiendom eller i Almindelighed til Arvesætte, hvilket ikke opløser den hele Forbindelse, og som man har antaget i Almindelighed ikke strider mod Dispositionerne. Jeg skal for Diebliffet ikke yttre mig videre over denne Sag, og navnlig heller ikke